

บทที่ 13

วรรณกรรมบรูไน

วรรณคดีของแต่ละเชื้อชาติ แต่ละภาษาย่อมสะท้อนให้เห็นถึงชีวิตความเป็นอยู่ ซึ่งรวมถึงวัฒนธรรมของสังคมในชาตินั้น ๆ วัฒนธรรมมลายูบรูไนได้สะท้อนภาพอย่างชัดเจนจากหนังสือ Hukum Kanun ซึ่งเป็นวรรณกรรมที่มีค่าของบรูไน แสดงให้เห็นถึงสภาพของบ้านเมืองและความเป็นอยู่ของชาวบรูไนได้เป็นอย่างดี เปรียบเทียบหนังสือเรื่อง Hikayat Hang Tuah ได้แสดงให้เห็นถึงสภาพความเป็นอยู่ของชาวมลายูในมะละกาได้เป็นอย่างดีเช่นเดียวกัน

ความเจริญรุ่งเรืองของแต่ละชาติจะเห็นได้จากวรรณคดีหรือวรรณกรรมของชาตินั้น ๆ เพราะงานเขียนสมัยก่อนสะท้อนให้เห็นถึงสภาพและวัฒนธรรมของแต่ละชุมชน เมื่อมีสื่อต่าง ๆ และแนวคิดต่าง ๆ จากภายนอกประเทศได้เข้าไปในบรูไนก็ย่อมมีผลต่อความคิดและความอ่านของนักประพันธ์ด้วย

ตัวอย่างวรรณกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพความเป็นอยู่ของชาวบรูไนได้ชัดเจนคือ งานเขียนของชาห์บันดาร์โมฮัมมัดชอลิสุ ในชะอีร์ (บทร้อยกรองประเภทหนึ่ง) ที่ชื่อว่าชะอีร์รากิส (Shair Rakis) ซึ่งเขียนในช่วงทศวรรษที่ 1840 ในงานเขียนนี้ได้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาในระบบลักษณะผู้ปกครองที่ดีและความสำคัญในการพัฒนาต่าง ๆ จากชะอีร์ดังกล่าวทำให้ทราบถึงสภาพการปกครองในสมัยนั้น ทราบถึงความสัมพันธ์ของบรูไนกับอังกฤษและคติที่พึงปฏิบัติสำหรับกษัตริย์และอัศวินบาดีต่าง ๆ

วรรณกรรมของบรูไนมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานแต่ก็ไม่มีหลักฐานใดที่สามารถระบุได้ว่าวรรณกรรมบรูไนเริ่มเมื่อใด แต่ก็ทราบว่าวรรณกรรมบรูไนมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

โดยทั่วไปแล้วงานวรรณกรรมของบรูไนแบ่งได้เป็น 2 สมัย คือ สมัยเก่าและสมัยใหม่ งานวรรณกรรมสมัยเก่า จะเน้นด้านวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของชาวบรูไนและแฝงด้วยคติเตือนใจ งานวรรณกรรมสมัยเก่ามักจะเล่าจากพ่อสู่ลูก จากลูกสู่หลานจากหลานสู่เหลนไปเรื่อย ๆ นับว่าเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะ จนมีการบันทึกในระยะเวลาหลัง งานวรรณกรรมสมัยเก่ามีหลายเรื่องที่สำคัญ เช่น เรื่อง Hukum Kanun (กฎหมาย ประเพณี) Dang Rokam (ดั่งโรกัม) Si Pugut (ซีปูมุต) Puteri Di Jawa (ราชธิดาที่จาวา) และ Syair Awang Semaun (ชะอีร์ อะวังซือเฆมาน์)

สำหรับวรรณกรรมสมัยใหม่ เริ่มตั้งแต่ทศวรรษที่ 1840 เริ่มเกิดขึ้นหลังจากที่มีนักศึกษาชาวบรูไนได้เข้าไปศึกษาในวิทยาลัยครูสุลต่านอิดริส (MPST) รัฐเปรักของมาเลเซีย ปัจจุบัน งานเขียนของซาร์บันคาร์ โมฮัมมัดซอลิฮุดดีนเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญระหว่างวรรณกรรมสมัยเก่ากับวรรณกรรมสมัยใหม่

วรรณกรรมสมัยเก่า

วรรณกรรมมลายูบรูไนเริ่มตั้งแต่ชาวมลายูเริ่มใช้ภาษามลายูในการติดต่อสื่อสาร วรรณกรรมสมัยเก่าเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะ หรือวรรณกรรมมรดก หรือวรรณกรรมประชาชน เพราะแรกเริ่มทีเดียวเป็นงานวรรณกรรมประเภทบอกเล่าก่อนวรรณกรรมมุขปาฐะ มีการพัฒนาอย่างมากในช่วงที่อิทธิพลของฮินดูอาหรับและตะวันตกได้หลังไหลเข้าสู่บรูไน วรรณกรรมมุขปาฐะเน้นการบรรยายถึงความเชื่อต่าง ๆ ของคนสมัยก่อน บรรยายถึงความสำคัญของบุคคลสำคัญ ๆ เช่น กษัตริย์ ราชบุตร ราชธิดา นอกจากนั้นยังบรรยายถึงสถานที่สำคัญ ๆ กับความเชื่อเกี่ยวกับสถานที่นั้น ๆ ที่สำคัญคือเน้นคติเตือนใจแก่ผู้ฟัง ตัวอย่างเช่น วรรณกรรมเรื่อง "แม่น้ำทองคำ" ซึ่งมีที่มาจากเกาะทองคำ เชื่อกันว่าเกาะทองคำนี้กำลังเคลื่อนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของแผ่นดินบรูไน แต่ด้วยเหตุผลบางอย่างทำให้เกาะทองคำไม่พอใจจึงจมดิ่งสู่ก้นทะเล ที่ตั้งของเกาะทองคำนี้เองเป็นที่มาของวรรณกรรมเรื่อง "แม่น้ำทองคำ" นอกจากนี้ยังมีที่มาของ Bukit Marikan, Labi, Burong Bangkahok Sang Katak, Padi, Puak Dusun และ Pangkalan Si Baban

นอกจากได้บรรยายถึงบุคคลและสถานที่แล้ว วรรณกรรมเก่าบรูไนยังได้บรรยายถึงเรื่องราวของสัตว์และแฝงด้วยคติพจน์ เช่น เรื่อง Pelanduk (กระจง) ซึ่งกล่าวถึงความฉลาดของกระจงตัวหนึ่งจนได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้พิพากษาแก่บรรดาสัตว์ทั้งหลาย ด้วยความฉลาดของกระจงตัวนั้นทำให้ได้รับสมญานามว่า "เจ้าวป่า" แต่แม้ว่ามันจะฉลาดเพียงใดก็ตามมันก็ต้องมีการพลาดพลั้งตามธรรมชาติของสิ่งมีชีวิต มันต้องพ่ายแพ้ต่อสิ่งที่เล็กกว่า เช่น เหาและตัวหมัด เป็นต้น เรื่องเล่าลักษณะเช่นนี้มีอยู่ทั่วไปในหมู่ชาวมลายูบรูไน แม้แต่ในสังคมชนบทในปัจจุบัน เช่นเรื่องแมว 40 ตัวกับคนแก่ กระจงเขี้ยว กษัตริย์แห่งปลาและเรื่องเล่าอื่น ๆ

วรรณกรรมมุขปาฐะนอกจากแฝงด้วยคติสอนใจแล้วยังมีลักษณะของความเชื่อเหนือธรรมชาติที่มีในตัวบุคคล สัตว์และสถานที่อีกด้วย ตัวอย่างเช่น ในเรื่อง "Awang Semaun" เชื่อกันว่าอะวังซื่อเมาน์ กำเนิดเกิดมาในสังคมบรูไน เป็นนักรบที่กล้าหาญชาญชัย มีลูกน้องที่เก่งกาจถึง 14 คน คนที่อาวูโตที่สุดชื่ออะวัง อะลัก เบอคาตาร์ (สุลต่านองค์แรกของบรูไนที่เข้ารับอิสลาม) อะวังซื่อเมาน์ได้เดินทางไปยังยะโฮร์ (รัฐหนึ่งของมาเลเซียปัจจุบัน) โดยใช้เวลาเพียงข้ามวันเท่านั้นเอง นอกจากเรื่องอะวังซื่อเมาน์แล้วยังมีเรื่อง "นาโคตามานิส (Nakhoda Manis-กัปตันมานิส)" ซึ่งเป็นเรื่องของนักเดินทางและทำการค้าขายไปยังเมืองต่าง ๆ จนกลายเป็นคหบดี เมื่อกลับถึงบ้านเกิดในบรูไน ชาวเมืองได้ให้การต้อนรับอย่างสมเกียรติ และมารดาของเขาก็ไปต้อนรับด้วย แต่ด้วยความแค้นแค้นของมารดา จึงแต่งตัวสกปรก ด้วยความหยิ่งยะโสโอหัง กัปตันมานิสกลับไม่ยอมรับว่าเป็นมารดาของตน ทั้ง ๆ ที่เขาารู้อยู่แก่ใจแล้วว่าหญิงเฒ่าคนนั้นคือมารดาของตนเอง ด้วยความโกรธแค้นมารดาของกัปตันมานิสจึงขอพรต่อพระเจ้าให้ลูกออกคัญญูมิอันเป็นไป หลังจากที่ถูกกัปตันมานิสได้ล่องเรือไปได้ไม่นานก็เกิดพายุกระหน่ำพัดเรืออย่างหนัก จนเรืออัปปางลงกลางทะเล ทำให้น้ำทะเลมีรสเค็มเพราะในเรือของกัปตันมานิสได้บรรทุกเกลือเป็นจำนวนมาก เรือของกัปตันมานิสนี้เองที่เป็นสาเหตุสำคัญทำให้แม่น้ำบรูไนมีรสเค็ม ส่วนซากเรือและกัปตันมานิสได้กลายเป็นหินปรากฏอยู่ที่หมู่บ้านบุง ปิง อายร์ (Burong Pingai Ayer)

จะเห็นได้ว่าลักษณะเด่นของวรรณกรรมมุขปาฐะ คือ การเล่าเรื่องบุคคล สัตว์ และสถานที่ในสมัยก่อน ซึ่งอาจมีอยู่จริง แต่เรื่องเล่าบางอย่างนั้นเกินความจริง ซึ่งอาจจะจริงหรือไม่จริงก็ได้ แต่วัตถุประสงค์ที่สำคัญในการเล่าเรื่องนั้นก็คือ ความบันเทิงและให้คำสอนที่ดี ๆ การที่เรื่องเล่าต่าง ๆ บางเรื่องแฝงด้วยอำนาจเหนือธรรมชาติบางอย่างอาจเป็นผลจากอิทธิพลของศาสนาฮินดู หรืออิทธิพลของอัลลอฮ์ในศาสนาอิสลาม

วรรณกรรมสมัยใหม่

วรรณกรรมสมัยใหม่ของบรูไนมีหลายประเภท เช่น กวีนิพนธ์ ซึ่งมีทั้งชะอีร์ (Shair) และซาจัก (Sajak) เรื่องสั้น ละคร และนวนิยาย เป็นต้น

กวีนิพนธ์ (Puisi)

กวีนิพนธ์ที่สำคัญในบรูไน ได้แก่ ะฮะอีย์ (คล้ายกลอนแปด) และซายัค (Sajak-ทำนองตำนานโหวหาร) และปันตน (Pantun) ในปี 1840 หลังจากที่อับดุลลอฮ์บินอับดุลกอเคร์มุรซี (Abdullah Bin Abdul Kadir Mursyi) ได้แต่งเรื่อง "Hikayat Abdullah ไม่นานเปอรังรัน ซาห์บันคาร์ โมฮัมมัดซอลิฮ์ได้เขียนะฮะอีย์ขึ้นมาเรื่องหนึ่งชื่อว่า ะฮะอีย์รากิส (Syair Rakis) เป็นะฮะอีย์ที่เขียนด้วยลายมือเพื่อมอบให้แก่สุลต่านของบรูไน มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการดักเตือนซีเนาะ และคำสอนที่อยู่ในรูปแบบของการศึกษาค้นคว้าต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในสมัยนั้นะฮะอีย์รากิสนับว่าเป็นผลงานที่เริ่มต้นของวรรณกรรมสมัยใหม่ของบรูไน ะฮะอีย์รากิสยังนับว่าเป็นวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา เป็นงานเขียนสั้น ๆ แต่ก็ทรงคุณค่า ความตื่นตัวเกี่ยวกับะฮะอีย์รากิสต่อมาทำให้ชื่อของเจมส์บรูค (James Brooke) ปรากฏขึ้นมา ซึ่งเป็นคู่แข่งคนสำคัญของสุลต่านบรูไน คนรุ่นใหม่ของบรูไนที่ได้รับการศึกษาจากต่างประเทศ ต่างลงความเห็นว่า งานวรรณกรรมมีคุณค่าให้ข้อคิดเชิงอุปมาอุปมัย และสามารถใช้เป็นหลักฐานสำคัญที่จะแสดงถึงความเป็นมาของชาติได้

งานเขียนวรรณกรรมเชิงสร้างสรรค์เจริญรุ่งเรืองเมื่อนักศึกษาที่ศึกษาต่อยังต่างประเทศได้กลับมาพร้อมกับกระแสจิตวิญญาณแห่งความรักชาติ ได้นำวิธีการต่าง ๆ มาเผยแพร่ภายในประเทศแล้วงานเขียนต่าง ๆ ก็ได้แพร่กระจายไปสู่ประชาชน

นอกจากะฮะอีย์รากิสแล้ว ะฮะอีย์ที่สำคัญก็มีะฮะอีย์อะวังซือเมาน์ ซึ่งมีถึง 30 เล่ม ะฮะอีย์ดงปันตัน ลารังนัมมี 30 เล่ม ะฮะอีย์เบอร์ซันจิจซึ่งเป็นะฮะอีย์ที่เล่าถึงชีวประวัติของศาสดานับมุฮัมมัดศ็อลละฮ์ ะฮะอีย์นาซีฮัต (ะฮะอีย์เตือนใจ)

นอกจากะฮะอีย์แล้วกวีนิพนธ์ที่สำคัญอีกประเภทหนึ่งคือปันตน (คล้ายกลอนแปด) ซึ่งสามารถสื่อออกมาให้เห็นจากขนบธรรมเนียมประเพณีที่ปฏิบัติโดยทั่วไป เช่น เวทมนต์ คาถาอาคม เพลงร้องออกทะเลของชาวประมง เพลงกล่อมเด็กและเพลงขับร้องในกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น

กวีนิพนธ์อีกประเภทหนึ่ง คือ ซายัค (Sajak) ซึ่งมีบทบาทมากในวรรณกรรมสมัยใหม่ โดยเฉพาะในหนังสือพิมพ์และนิตยสาร ซายัคได้รับความนิยมสืบมาจนถึงปัจจุบัน ในบรูไน ซายัคเริ่มปรากฏในช่วงทศวรรษที่ 1930 เมื่อมีนักศึกษาบรูไนเข้าไปศึกษาใน MPSI แต่เป็นที่น่าเสียดายผลงานซายัคได้สูญหายไปเป็นจำนวนมาก เมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ซายัคหายไปเพราะผลพวงของสงคราม

ในสมัยญี่ปุ่นปกครองมลายูนัน ญี่ปุ่นได้ตีพิมพ์หนังสือพิมพ์และนิตยสารต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ Berita Malai นิตยสาร Semangat Asia, Fajar Asia หนังสือพิมพ์และนิตยสารเหล่านี้จะเน้นความเป็นเอเชีย งานเขียนที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์และนิตยสารเหล่านี้เชื่อกันว่ามีผลงานช่ายคของกวีบรูไนบางคน เช่น มาซุริเอส.เอ็น. (Masuri S.N.) ซามัค อิสมาอีล, ชูเมอร์ ซาลัม, บัคเคียร์ เอฟฟันดี. เอ็ม.คีดิน.

เมื่อสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลง นักศึกษาได้ไปศึกษาต่อที่ MPSI บางคนสนใจงานเขียนประเภทช่ายค ดังนั้น ช่ายคจึงปรากฏอยู่ทั่วไปในหนังสือพิมพ์ นิตยสารประจำปีของ MPSI เช่น หนังสือพิมพ์ Warta Jenaka, Warta Ahad, Warta Negara ส่วนนิตยสารก็มีนิตยสาร Guru, Suluh Malaya นักประพันธ์ที่มีชื่อเสียงในสมัยนั้นมีหลายคน เช่น นูร์ ไลน์ ลัม, เอช. เอ็ม.ซอลิฮู ตามินมาลี (Mata Hayat) เอ็ม.มุหัมมัด (Musba) ซือกุนาร์ฮายัต ชูรูมุดา อะนักรจาตี บรูไนและปุตริตีตันยง แต่ที่โดดเด่นกว่าใครอื่น คือ ยูราฮาลิมในช่ายคเรื่อง "ตางังชันตีรจา เจาะห์" (Tangisan Terjajah-น้ำตาผู้ถูกปกครอง)

งาน "ช่ายค" ได้รับความนิยมกันมากในช่วงกลางศตวรรษที่ 20 นี้เอง เมื่ออัปคูเราะฮูมาน ฮัจญีโมหัมมัดได้เริ่มเขียนแล้วลงตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ซาลัม ลักษณะเด่นของช่ายคสมัยนี้จะเขียนในลักษณะเล่าเรื่องราวด้วยภาษาที่สละสลวย และสัมผัสคล้องจอง นอกจากยูราฮาลิมแล้วก็มีนักกวีที่เขียนช่ายคได้ไพเราะคืออะดีกือลานาและยะห์ยาเอ็ม.เอ็ส. ซึ่งมีลักษณะการใช้ภาษาที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง เนื้อหาของช่ายคจะเน้นพรรณนาถึงความรัก ความปรารถนาของคนรัก บรรยายความงามของธรรมชาติและที่ขาดมิได้ก็คือการปลุกจิตสำนึกให้มีความรักชาติ ให้มีความรู้สึกรักแผ่นดินมาตุภูมิ

ต่อมาหนังสือพิมพ์ซาลัมได้หยุดพิมพ์กิจการ แต่ต่อมาก็มีหนังสือ Berita Brunei เกิดขึ้นในบรรณพิภพนักเขียนช่ายคจึงมีเวทีลงผลงานของคนต่อไป นอกจากนั้นกวีบรูไนยังได้ลงช่ายคตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ Mingguan Malaysia อีกด้วย นับว่าหนังสือพิมพ์ทั้งสองฉบับหนึ่งในมาเลเซีย หนึ่งในบรูไน มีบทบาทในการกระตุ้นให้กวีบรูไนได้สร้างผลงานต่อไป กวีบรูไนที่มีผลงานในหนังสือพิมพ์สองฉบับดังกล่าวได้มีหลายท่าน เช่น :-

1. อะดีกือลานา (Adi Kelana)
2. มาดาห์ซัตริยา (Madah Satria)
3. อัตมา กือลานา (Atma Kelana)
4. ซัลมี เม็สรา (Salmi Mesra)

5. บาฮามัน (Bahaman)

6. อะคีร์มึ (Adi-Rumi)

ฯลฯ

ต่อมาเมื่อนั่งสื่อพิมพ์ทั้งสองฉบับถูกสั่งปิด นักประพันธ์ชาวยักษ์จึงได้ส่งผลงานไปตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์และนิตยสารนอกประเทศบรูไน เช่น Utusan Filem dan Sport, Utusan Zaman, นิตยสาร Mastika และนิตยสาร Bintang

งานเขียนชาวยักษ์ได้มีชีวิตชีวาขึ้นอีกในต้นศตวรรษที่ 1960 หลังจากที่ได้มีการตีพิมพ์หนังสือพิมพ์ "Suara Bakti" ต่อมาหนังสือพิมพ์ "Bintang Harian" ได้ตีพิมพ์แทน "Suara Bakti" หนังสือพิมพ์ "Bintang Harian" ได้ให้การสนับสนุนงานเขียนประเภทชาวยักษ์เป็นอย่างดีจนหลายปีต่อมาได้เกิดกวีชาวยักษ์อีกหลายคน ในช่วงปลายทศวรรษที่ 1960 สภาภาษาและวัฒนธรรมของบรูไนได้ตีพิมพ์นิตยสาร Bahana ยิ่งทำให้เกิดกวีประเภทนี้มากขึ้นอีก เฉพาะระหว่างเดือนมิถุนายน-กันยายน 1966 Bahana ได้ตีพิมพ์ชาวยักษ์ถึง 53 เรื่อง จากนักประพันธ์ถึง 35 คน

เมื่อหนังสือพิมพ์ Bintang Harian ได้ยุบตัวเองในปี 1971 นักประพันธ์ชาวยักษ์บรูไนก็ได้ส่งผลงานของเขาไปยังหนังสือพิมพ์และนิตยสารในสิงคโปร์ และมลายาอีกครั้งหนึ่ง

ลักษณะงานเขียนชาวยักษ์ในยุคแรกจะพรรณมาถึงคนรัก พ่อ แม่ และมาตุภูมิ ต่อมาในทศวรรษที่ 1950 และในทศวรรษที่ 1960-1970 ลักษณะการเขียนก็เปลี่ยนไปบ้าง เช่น มีเรื่องของการต่อสู้เพื่อแผ่นดิน ความเชื่อในพระเจ้า การเจรจาต่อรองระหว่างประเทศ ปัญหาสังคม ความโศกเศร้า และความทุกข์ยาก ต่อมารูปแบบจะเปลี่ยนเป็นการเล่าเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่นักประพันธ์เขียนชาวยักษ์ขึ้นมา เช่น งานของอะคีร์มึคือตำนาน เรื่อง Warandan Peristiwa- สีสันและเหตุการณ์) ได้บรรยายถึงรัฐธรรมนูญฉบับลายลักษณ์อักษรปี 1959 และการเลือกตั้งในปีเดียวกัน รวมถึงการนองเลือดครั้งสำคัญในปี 1962 ในช่วงเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในบรูไน Noorilham ได้เขียนชาวยักษ์ชื่อว่า "Jangan Tanya" (อย่าได้ถาม) ช่วงทศวรรษที่ 1970 ซึ่งเป็นช่วงของแนวคิดบูบยา (ฮิบปี) ได้เข้าไปในบรูไน วัยรุ่นบรูไนนิยมชมชอบเป็นอย่างมาก A.S.Isma จึงได้บรรยายถึงเหตุการณ์ในช่วงเวลานั้นในชาวยักษ์ที่ชื่อว่า "Angin Deras Dari Barat-ลมแรงจากตะวันตก"

นอกจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ภายในประเทศแล้ว นักประพันธ์บางคนได้บรรยายเหตุการณ์สำคัญ ๆ ในต่างประเทศอีกด้วย เช่น งานเขียนของ A.S.Isma และ Mesra ได้เล่าถึงเหตุการณ์ในสงครามเวียดนามในซัคชื่อ "สงครามเวียดนาม" และ "การสู้รบในเวียดนาม" ส่วนงานเขียนของ K.Manis ได้บรรยายถึงการรวมประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้อยู่ในองค์กร ASEAN โดยใช้ชื่อซัคว่า "ASEAN"

เรื่องสั้น

งานเขียนเรื่องสั้นของบรูไนเริ่มมีขึ้นเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1930 งานเขียนเรื่องสั้นนั้นเริ่มจากเหล่านักศึกษาที่ไปเรียนอยู่ที่ MPSI (มาเลเซียปัจจุบัน) งานเขียนของเรื่องสั้นของเขามีอยู่มากมายทั้งในนิตยสารและหนังสือพิมพ์ที่สิงคโปร์และมลายา นักเขียนเรื่องสั้นหลายคนได้ใช้นามแฝงเพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นได้ เช่น บูราฮาติม ใช้นามแฝงว่า "Tunas Negara" ในงานเขียนที่เกี่ยวกับความขัดแย้ง

นักประพันธ์ที่โดดเด่นในสมัยนั้นมีหลายคน เช่น H.M.Saleeh, Musba, Tamin Mali, Guru Muda, Sekunar Hayat, Yura Halim และ Nur Ain Lam เรื่องสั้นที่เขียนในยุคนี้ไม่สามารถหาได้อีกแล้วในปัจจุบัน อาจหายสาบสูญไปช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง

ในช่วงเวลาเดียวกันนี้ เรื่องสั้นก็ได้มีการออกอากาศทางวิทยุบรูไน (Radio Brunei) อีกด้วย ทางวิทยุได้จัดรายการเฉพาะสำหรับเรื่องสั้น นักประพันธ์เรื่องสั้นชื่อดังที่มีผลงานทางวิทยุได้แก่ S.Muhanmad (Musba), Kamid Sofyran, Adi-Kelana, Adi Mas, Adi Marhaen และ K.Manis

เมื่อหนังสือพิมพ์ Berita Brunei ได้ยุบตัวลง การเขียนเรื่องสั้นก็มีปัญหาไม่มีเวทีที่จะลง ครั้นจะส่งไปตีพิมพ์ในมาเลเซียก็ยุบเช่นกัน แต่ก็ยังดีที่มีการออกอากาศทางวิทยุบรูไนต่อไป ครั้นเมื่อ ค.ศ. 1960 หนังสือพิมพ์ Suara Bakti ได้เริ่มตีพิมพ์งานเขียนเรื่องสั้นจึงเกิดนิยามกันอีก นักเขียนเรื่องสั้นที่เริ่มเป็นที่รู้จักในยุคนี้คือ Arni, Adi Warna, K.Manis, Adi Marhaen และ Emha Sabah สำหรับ Emha Sabah นอกจากจะมีผลงานเรื่องสั้นใน Suara Bakti แล้วยังปรากฏในหนังสือพิมพ์ของมลายาอีกด้วย

ครั้นต่อมาเมื่อ Suara Bakti ได้ยุบตัวเอง นักเขียนประจำจึงได้ให้ความสนใจกับเรื่องสั้นที่ออกอากาศทางวิทยุบ้าง เช่น Adi Warna ลงในหนังสือพิมพ์มลายาอย่าง Utusan Pemuda, Berita Minggu, Mutiara และ Rambulan เช่น Emha Sabah และ Adi Marhaen

ในทศวรรษที่ 1970 นิตยสาร Bahana และ Suara Brunei ถือเป็นศูนย์กลางรวมผลงานวรรณกรรมประเภทต่าง ๆ รวมถึงเรื่องสั้น ในขณะที่เรื่องสั้นที่ออกอากาศทางวิทยุยังคงมีต่อไป นักเขียนที่มีชื่อเสียงและประสบความสำเร็จในช่วงนี้มี 3 ท่าน คือ :-

1. Rusman Ali
2. Muslim Burmat
3. Salleh Abd Latif

Muslim Burmat เป็นนักเขียนเรื่องสั้นชาวบรูไนที่เป็นที่รู้จักกันไปถึงต่างประเทศ เรื่องสั้นของเขามีมากมาย ซึ่ง Dewan Bahasa dan Pustaka (DBP) ของบรูไนได้ตีพิมพ์เช่นเรื่อง Pelarian (ผู้อพยพ) นอกจากนี้คณะกรรมการวรรณกรรมบอร์เนียวได้รวบรวมเรื่องสั้นของ Muslim Burmat ซึ่งมีหลายเรื่องเช่น :-

1. Debu Berterbang (ฝุ่นที่ลอยละล่อง)
2. Gelas Ditetas Meja (แก้วบนโต๊ะ)
3. Manisku Sayang (หวานใจของข้า)
4. Punting dalam Gerimis (ก้านไม้ท่ามกลางสายฝนฤดูร้อน)
5. Jaliman dan Pelarian (ความผูกพันและการอพยพ)

ในปี 1982 DBP ได้มีความคิดริเริ่มเพื่อกระตุ้นนักเขียนเรื่องสั้นให้หันมาเขียนเรื่องสั้นมากขึ้น โดยให้มีการใช้นามแฝงในการเขียน ทำให้นักเขียนมีอิสระในการเขียนมากขึ้น ทำให้ผู้อ่านได้รับอรรถรสของความรู้สึกได้อย่างกว้างขวางขึ้น

รูปแบบในการเขียนเรื่องสั้น

รูปแบบในการเขียนเรื่องสั้นมีหลายแบบดังต่อไปนี้

1. เรื่องสั้นที่เป็นแนวของการละคร จะบรรยายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งผู้เขียนและบทบาทของนักแสดงได้ให้ข้อคิดเห็นต่อปัญหาที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัว เรื่องสั้นแนวนี้นี้จะพบในเรื่อง “การโต้เถียง” โดยคอลบิและ “สำนักงานของเจ้านาย” โดย บุง อัลกัฟ

2. เรื่องสั้นที่เขียนในรูปแบบของจดหมาย ซึ่งผู้เขียนได้เล่าถึงประสบการณ์ ความคิด และมุมมองของชีวิตประจำวันผ่านจดหมายที่เจาะจงให้ เช่น เพื่อนรัก คนรัก เป็นต้น เรื่องสั้นแนวนี้พบได้ในเรื่องสั้นของไฮรานิมุห์หมัดชื่อ “จดหมายถึงฮาชาติ” เค็มฮาซาบาห์ เขียน “จดหมายสามฉบับ” อาวังกูซุไฮลี เขียน “ใบปลิวสำหรับฉัน” และบุง อัลกัฟ เขียน “จดหมายถึงบาร์บารา”

3. เรื่องสั้นแนวเทคนิคการข่าวที่ได้เสนอโดยนักข่าว ส่วนมากจะพบในเรื่องสั้นของอะห์มัด ซาห์ เราะฮฺมาน เรื่องสั้นประเภทนี้มีจุดบกพร่องที่ไม่มีผู้แสดง ไม่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น

4. เรื่องสั้นแนวการสนทนาสั้น ๆ เทคนิคการเขียนแนวนี้มักพบในเรื่องสั้นของรุสมันอาลี เรื่อง “กระสุน” และ มัดอ์จมีน “\$1.40 ยังไม่รู้สึก” และเรื่อง “ห้องพี.”

5. เรื่องสั้นแนวบรรยาย ซึ่งเน้นเนื้อเรื่องและเรียบเรียงด้วยภาษาที่กระทัดรัดเหมาะสม โดยทั่วไปแล้ว เรื่องสั้นแนวนี้ตัวละครมีบทบาทหลากหลาย เรื่องสั้นส่วนมากจะใช้แนวการเขียนแบบนี้

นวนิยาย

งานเขียนนวนิยายไม่ค่อยได้รับความสนใจจากนักเขียนบูรไนเท่าที่ควร งานเขียนนวนิยายเริ่มจากนักเขียนรุ่นเก่าที่รู้จักกันดี คือ บูราฮาติม ด้วยงานเขียนที่ชื่อว่า "Bendahara Menjadi Sultan (เสนาบดีเป็นสุลต่าน) และ Mahkota Yang Berdarah (บัลลังก์เลือด) ซึ่งตีพิมพ์ใน ค.ศ. 1951 และต่อมาจึงมีผลงานของผู้อื่นตามมาเป็นลำดับ นวนิยายของบูรไนถูกสั่งห้ามจากราชการ ซึ่งขณะนั้นเป็นช่วงเวลาที่ญี่ปุ่นแพ้สงครามและบูรไนต้องตกอยู่ใต้การปกครองของอังกฤษอีกครั้งหนึ่ง งานเขียนนวนิยายหลายเล่มถูกส่งไปตีพิมพ์ในสิงคโปร์

ในปี ค.ศ. 1968 Salleh Abdul Latif ได้เขียนนวนิยายเรื่อง Garis Cerah di Ufuk Senja - แสงสว่างที่อุฟุกยามสายัณห์ ซึ่งตีพิมพ์โดยสำนักพิมพ์คณะกรรมการวรรณกรรมบอร์เนียวกูจิง และในปี ค.ศ. 1981 DBP ได้ตีพิมพ์ผลงานของเขาอีกครั้งหนึ่ง คือ เรื่อง Gegasan Semusim

Muslim Burmat เป็นนักเขียนนวนิยายอีกท่านหนึ่ง ซึ่งมีความสนใจในการเขียนนวนิยายเป็นอย่างมาก นวนิยายเล่มแรกของเขาชื่อ Lari Bersama Musim หนีพร้อมฤดูกาล ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนยากจนที่ต้องสู้ชีวิต

นวนิยายเป็นการสะท้อนภาพเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งได้อย่างต่อเนื่องและแสดงความคิดเห็นออกมาให้ปรากฏ และพิเศษสุดของนวนิยายคือ ต้องมีสถานที่

การละคร

สำหรับประเทศบรูไนแล้วการละครถือว่าเป็น "ของใหม่" ในแวดวงวรรณกรรมมลายูบรูไน ที่จริงแล้วบรูไนได้มีการละครตั้งแต่ยุคสมัยที่ชาวบรูไนมีความเชื่อในเรื่องวิญญาณนิยม นับถือภูตผีปิศาจ ในสมัยนั้นมีการกราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายอันเป็นประเพณีของชนชาวพื้นเมืองดั้งเดิมของบรูไน เช่น ประเพณีกาไว (Gawai) ของชนเผ่าอืบาน เตอรัมุก (Teramuk) ของเผ่าตุซซัน และประเพณีเบอร์ฮันตูของชาวมลายูบรูไนดั้งเดิม ประเพณีดังกล่าวข้างต้นแล้วมีการร้องรำทำเพลงควบคู่ไปกับเสียงดนตรี

หลังจากการเข้าไปของศาสนาฮินดู ประเพณีเหล่านั้นก็ยิ่งแพร่หลายกันมากขึ้น เพราะผสมผสานกับการไหว้เทพเจ้าของชาวฮินดู ซึ่งต้องมีการเต้นรำและถือกันว่าการเต้นรำเป็นสุดยอดของการบูชาเทพเจ้า แม้แต่ศาสนาอิสลามเข้าไปในบรูไนแล้วก็ตามก็ยังไม่สามารถที่จะขจัดการเต้นรำลงได้ ลักษณะการบูชาเทพเจ้าและภูตผีปิศาจยังสามารถเห็นได้ในปัจจุบันนี้ เพราะชาวพื้นเมืองต่าง ๆ เหล่านั้นยังมีอยู่

ชาวบรูไนมีความภาคภูมิใจมากที่ประเทศบรูไนมีประวัติการละครที่เป็นของตนเอง ชาวบรูไนมีนักเขียนละครหลายคน แต่ยังมีประสบการณ์น้อย ต้องศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้านการเขียนบท การจัดฉาก การจัดไฟ แสง สี เสียง นักเขียนที่มีชื่อด้านการละครได้แก่ สุกกรี ไชน์ มะห์มุด ฮัจญีบักรี, ฮัจญีมุห์มัด ฮัจญีเสอรูดิน เอลาฮับ มุห์มัด และฮัจญีอะห์มัด อีร์ซาด

ประวัติการละครในทศวรรษที่ 1940 มีความเคลื่อนไหวเข้ามา และเป็นที่ยุ้จักของสังคมชั้นสูงเท่านั้น เรื่องที่แสดงในยุคนี้มักเป็นเรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ เรื่องของกษัตริย์หรือวีรบุรุษ เช่น เรื่อง อินดรา บังชวัน, คันตันเซอติยา จูลาจูลีตรีดารา เซอลินดิง เคอติมา ฮังตูวาร์ ฮังเจอบัด (วีรบุรุษมะละกา-มหากาพย์มาเลเชีย) นอกจากนั้นยังมีการละครประเภทตลกโปกฮา ละครเชิงให้คำแนะนำตักเตือน เช่น ละครอะบู นาวัส (ทำนองเดียวกับศรีธนญชัย) มูซัง เบอร์ซังโกต มัดเจนิน และเจ้ากวางน้อย

ละครเรื่องบังชาววันชีบาگیرเป็นละครที่มีชื่อเสียงอีกเรื่องหนึ่งในปลายทศวรรษที่ 1940 และปลายทศวรรษที่ 1950 เป็นที่รู้จักกันดีในหมู่บ้านชาวบรูไนทั่วราชอาณาจักร

ต่อมาบทบาทของครูและนักเรียนมีความสำคัญมากในการแสดงละคร มักแสดงในวันสำคัญ ๆ เช่น วันพ่อ แม่ วันประสูติของสุลต่าน บรรดาครูและนักเรียนต่างก็ทำกิจกรรมร่วมกันบนเวที เพื่อที่จะเฟ้นหาเด็กที่มีพรสวรรค์ในการแสดงบนเวที เพื่อจะได้สืบทอดการแสดงละครต่อไป ด้วยเหตุนี้นักเขียนละครในวงการครูจึงได้เกิดขึ้น ครูที่มีชื่อเสียงในการเขียนบทละครในสมัยนั้นมีหลายคน เช่น :-

ทับดู มุหัมมัด

ซูเซ็น ยูโซฟ

นุรดิน อับดุลลาตีฟ

มัดนุร์ อูสมาน

สำหรับแนวของบทละครมักเป็นแนวประวัติศาสตร์ เช่น ฮังตูวาท์ ฮังเจอบัต, มือฆัดตีอราวิส, ลักษมานา บินตัน, สุลต่านมะห์มูดมังกัดดีจูลัง, ยง บาดู, โกตาบาดู, มัรซุม ดุมบังดี รุมปุต เป็นดาฮ์ราชา გამ และมะห์โกตา เบอร์ดาระ (บัลลังก์เลือด) กิจกรรมของครูเหล่านั้นได้แพร่หลายไปจนถึงทศวรรษที่ 1969 และ 1970 แต่ระยะหลังได้มีการเปลี่ยนแปลงจากยุคก่อน ๆ นักเขียนรุ่นใหม่ได้พัฒนาแนวการเขียน เรื่องที่เขียนส่วนมากจะเกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ในสังคม เช่น การแตกแยกของครอบครัว การแต่งงานที่ถูกบังคับ การทะเลาะกันระหว่างคณะเก่า-คณะใหม่ (ความเชื่อของศาสนาอิสลาม) รายชื่อของครูที่เป็นนักเขียนละครประเภทนี้มีหลายคน เช่น :-

ฮัจญีอะห์มัดซูเซ็น

มอฟาร์ จูมัด

สุไลมานจูจ

สุไลมานมือตาซาด

ฮัจญีอับดุลเราะหฺมัน ยูโซฟ

เปอรังรันยะอุบูชะ

ละคร โศกนาฏกรรมที่มีชื่อเสียงในทศวรรษที่ 1960 คือเรื่อง Bukan Salah Ibu

Mengandung (มีไข่ความผิดของแม่) ซึ่งเขียนโดย ฮัจญีอะห์มัด ฮูเซ็น ละครดั่งแห่งยุคอีกเรื่องคือละครเรื่องยงบาตู (Jong Batu) ซึ่งเป็นเรื่องของลูกอกตัญญูต่อแม่ ทยศต่อแม่ ท้ายสุดลูกแม่สาปแช่งกลายเป็นหิน อีกเรื่องหนึ่งที่จะลึกลับได้เป็นละครอิงประวัติศาสตร์ คือ เรื่องศึกกัศติลาเป็นเรื่องของการต่อสู้ของชาวบรูไนกับสเปนที่จะยึดครองบรูไน ท้ายสุดชาวบรูไนซึ่งต่อสู้ด้วยความกล้าหาญ ด้วยความรักชาติ จึงสามารถปราบสเปนได้สำเร็จ

ละครวิทยุได้เริ่มขึ้นครั้งแรกในทศวรรษที่ 1950 ซึ่งดำเนินการโดยฝ่ายมลายูวิทยุบรูไน โดยมีนักเขียนเพลงวิทยุที่มีชื่อเสียงหลายคน เช่น :-

เอ.วาฮับ มุหัมมัด

เอ.ยูโซฟ อะห์มัด

ฮัจญียูโซฟ ฮัจญีอัปคุดกอเดร์

กามิด โซฟีราน

แอค มัส

ฮัจญี อะห์มัด อีร์ซาด

ในทศวรรษที่ 1960 ละครวิทยุได้พัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว ในปี 1963 ฝ่ายมลายูวิทยุบรูไนได้จัดให้มีการแข่งขันเขียนละครวิทยุ เพื่อที่จะเฟ้นหาผู้ที่มีพรสวรรค์ในด้านนี้ โดยกำหนดเรื่อง "อากู ระฮัดบรูไน" (ข้า ประชาชนบรูไน) ในบทละครเรื่องนี้ให้มีเรื่องเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ ความจงรักภักดี และความรับผิดชอบของเด็กที่มีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ของตนเอง

ผลของการตัดสินปรากฏว่า ผู้ได้รับรางวัลที่ 1 ได้แก่ ฮังกาคิม ผู้ได้รับรางวัลที่ 2 ได้แก่ เอส. โร โมนา และผู้ได้รับรางวัลที่สาม ได้แก่ นูร์อินซาน

ตั้งแต่ละครวิทยุได้ออกอากาศจนถึงทศวรรษที่ 1970 ได้มีนักเขียนบทละครวิทยุรุ่นใหม่เกิดขึ้นหลายคน คือ :-

ฮัจญีอัปคุดเราะหฺมานยูโซฟ

มะห์มูดฮัจญีบาگیر

มัสรีฮัจญีอาภิ

นาฟีซาร์ ฮัจญีอาลี

ยามิลาห์ อัปคุดเกาะห์

เนื่องในวโรกาสเปลี่ยนชื่อเมืองหลวงของบรูไนจากบันดาร์บรูไนเป็นบันดาร์เสรีเบกาวันตามนามของสุลต่าน ก็ได้มีการแสดงละครเวทีขึ้นในสนามกลางของเมืองหลวง โดยมีสุกรีไชนันเป็นผู้เขียนบทละคร ซึ่งเขียนเกี่ยวกับการเข้าสู่บรูไนของสเปน เพื่อที่จะยึดครองบรูไน แต่ก็ถูกนักรบบรูไนขับไล่ออกไปได้สำเร็จ ชาวบรูไนจึงอยู่เย็นเป็นสุขสืบไป

ใน ค.ศ. 1975 เมื่อโทรทัศน์สีได้แพร่หลายออกไปในบรูไนและเป็นสื่อสำคัญของรัฐบาล จึงได้นำเอาละครของสุกรีไชนันมาทำเป็นละครโทรทัศน์ เช่น เรื่องมีมบางุน, เบอร์ชามาฟาจาร มินจีซิงและซื่อปือลุม เจินจา เบอร์อาคิร ส่วนฮามิดอะห์มัดก็มีบทละครโทรทัศน์เรื่องคุงชู บาดูแมเราะห์ และเรื่องนูตามาตา นูตาฮาตี สำหรับเอ.วาฮับ มุห์มัดก็ไม่มีขอม้น้อยหน้า จึงได้เขียนละครโทรทัศน์เรื่องกัมบาลี กือปังกัววัน อีบุ ندا ละครโทรทัศน์ส่วนมากจะเป็นละครที่ปลูกจิตวิญญาณ ให้รักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ดังได้เห็นจากเรื่องมีมบางุนและกัมบาลี ปังกวน อีบุ ندا

นักประพันธ์ชาวบรูไน

นักประพันธ์บรูไนเท่าที่ทราบจะเขียนโดยแยกประเภทตามงานเขียน ดังนี้ :-

1. ชะแอร์

Pengiran Shahbandar Mohd. Salich Ibnu Pengiran Sharmayuda

ท่านมีศักดิ์เป็นญาติพี่น้องกับราชาชาวบรูไน มีชีวิตอยู่ระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 18 - ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 บันทึกบางส่วนบอกว่าท่านเคยไปศึกษาต่อยังประเทศฮอลันดา มีบรรดาศักดิ์แรกเป็น "Pengiran Indera Mahkota" และต่อมาจึงได้เลื่อนขั้นเป็น "Pengiran Shahbandar" หลังจากได้ถวาย "Syair Rakis" เป็นเครื่องบรรณาการต่อราชาบรูไน ผลงานของท่านคือ "Syair Rakis" ซึ่งเป็นความภาคภูมิใจของประเทศบรูไนตลอดมา

2. ชายัค

Abdul Latif Chuchu

"Latif" เป็นคน "Kampung Kasat" เกิดในปี 1946 เคยศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยมาลายา (UM) และมหาวิทยาลัยไซส์มาเลเซีย (USM) ท่านเป็นคนที่มีความสามารถในการเขียน "Sayak" และละครเวที "Sajak" ที่เป็นผลงานของท่านเองคือ "Kebangkitan, Jeritan และ Apakah Ada" และละครเวทีเรื่อง "Sasterawan Bangsa" เคยได้รับรางวัลที่ 2 ในการแข่งขันละครเวทีของ PBP ในปี 1982

Adi Kelana (Haji Ibrahim bin Haji Mohd. Said)

ท่านเป็นคนที่มีความสามารถ เริ่มงานเขียน Sajak ครั้งแรกตั้งแต่ศึกษาอยู่ในวิทยาลัยครูสุลต่านอิคริส (MPSI) ปี 1951 มีผลงานเขียนมากมายที่เป็น "Sajak" เรื่องสั้น การวิจารณ์และการแปล มีผลงานรวมชายัค เรื่อง Warna dan Peristiwa, Pakatan, Lagu Hari Depan และ Puisi-Puisi Nusantara

Adi Marhaen (Haji Leman bin Ahmad)

เป็นคน "Kampung Kiarong" เกิดปี 1938 เคยศึกษาอยู่ในวิทยาลัยครูสุลต่านอิคริส (MPSI) ปัจจุบันท่านทำงานอยู่ที่ DBP มีผลงานเกี่ยวกับ "Sajak" อยู่มากมาย "Sajak" ที่เป็นผลงานของท่านเองคือ "Sesejuk Udara di Bukit Minden และ Lingkaran Budi" และ "Sajak" ที่บรรจุอยู่ในรวม "Sajak" เรื่อง Pakatan, Puisi Hidayat II, Sajak-sajak Darnssalam และ Puisi-Puisi Nusantara

Adi Miscra (Pehin Udana Khatib Haji Abd. Aziz bin Juned)

ท่านเป็นคน Kampung Setia Pahlawan เกิดปี 1941 จบการศึกษาระดับ B.A. สาขา กฎหมายอิสลาม

Adi Rumi (Pehin Udana Khatib Haji Abd Asis bin Juned)

ท่านเป็นคน 'Kampung Setia Pahlawan' เกิดปี 1941 จบการศึกษาระดับ B.A. สาขากฎหมายอิสลาม จากมหาวิทยาลัยอัล-อัซฮาร์ มีผลงานเขียน sajak ตั้งแต่ปี 1950 และผลงานเขียนอื่น ๆ ที่อยู่ในรูปของ บทกวีและการวิจารณ์รวมไปถึงละครเวที, ละครวิทยุ และบทความทางศาสนา 'sajak' ของท่านบรรจุอยู่ในรวม 'sajak' เรื่อง Laungan, Puisi Hidayat, Puisi Hidayat II, Pakatan, Puisi-Puisi Nusantara และ Sajak-sajak Darussalam. ปัจจุบันท่านเป็นผู้พิพากษาศาลสูงอิสลาม

Adi wahab (Haji Duming bin Haji Abd. Wahab)

ท่านเป็นคน 'Kampung Limau Manis' เกิดในปี 1948 มีผลงานเขียนทั้ง sajak, เรื่องสั้น และบทความ 'sajak' ของท่านบรรจุอยู่ในรวม 'sajak' เรื่อง Sajak- sajak Daruslam.

Asri Ananda (Harun bin Haji Hamzah)

ท่านเกิดเมื่อปี 1949 ที่หมู่บ้าน 'Kampung Batu Apoi' ได้รับการศึกษาจากสิงคโปร์ มีผลงานทางด้านวรรณกรรม คือ เรื่องสั้น, sajak, ละครเวทีและวิทยุ, บทความและการวิจารณ์วรรณกรรม ท่านเป็นผู้ที่มีความร่าร้อนและพลังในการแต่ง sajak และผลงานเรื่องสั้นที่กระจายเสียงทางวิทยุบรูไนยังคงเป็นที่ปกปิดตลอดมา

Awang Ahmad หรือ Awang bin Ahmad

ท่านจบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรทางวรรณกรรม จากมหาวิทยาลัยนานาชาติจาการ์ต้า (UNI) ปี 1975 มีผลงานด้านวรรณกรรมมากมาย sajak, เรื่องสั้น, ละครวิทยุ และการวิจารณ์วรรณกรรมและจะใช้นามแฝงว่า A.B.Ahmad. รวม 'sajak' เรื่อง 'Hanya Untukmu' ได้รับรางวัลชมเชยในการแข่งขันแต่ง 'sajak' ของ DBP ปี 1982 ปัจจุบันเป็นเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านการค้นคว้าของ DBP

Badaruddin H.O. (Haji Badaruddin bin Pergarah Haji Othman)

ท่านจบการศึกษาระดับประกาศนียบัตร M. A. จากมหาวิทยาลัยอัล-อัสฮาร์ มีผลงานด้านวรรณกรรมเกี่ยวกับการเขียนบทความทางวรรณกรรมและวัฒนธรรม, sajak และบทความทางศาสนา งานเขียน sajak ของท่านบรรจุอยู่ในรวม sajak Laungan , Puisi Hidayat II , Sajak-Sajak Darussalam , Pakatan , Lagu Hari Depan และ Puisi Puisi Nusantara

Brahim A.H.T. (Brahim bin Ampuan Haji Tengah)

ท่านเป็นคนหมู่บ้าน Kampung Pengkakan Batu เกิดเมื่อปี 1955 สามารถสอบผ่านวิทยาลัยครูสุดตันฮัสซะนัลโบลเกียห์ เมืองมาดง ปี 1972 ปัจจุบันเป็นครูสอนโรงเรียนมัธยม SMJA ผลงานของท่าน คือ เรื่องสั้น และ sajak และรวม sajak เรื่อง Raungan Katak ของท่านได้รับรางวัลที่ 3 ในการแข่งขันแต่ง sajak ของ DBP ปี 1982

Haji Abdul Saman Kahar

ท่านเกิดในปี 1943 เมือง Kampung Lurong Sikuna จบการศึกษาจากสิงคโปร์และอียิปต์ มหาวิทยาลัยอัล-อัสฮาร์ ประกาศนียบัตร M.A. สาขากฎหมายอิสลาม เคยดำรงตำแหน่งที่สำคัญมากมาย และปัจจุบันท่านเป็นผู้ช่วยผู้จัดการอยู่ที่ DBP และผลงานด้านวรรณกรรมของท่าน คือ Sajak เรื่องสั้น ละครเวที และวิทยุ การเขียนบทความ

Hasnah Taha

ท่านเกิดในปี 1956 ที่ Kuala Belait เคยทำงานที่สำนักข่าว “The Borneo Bulletin ” รวมทั้งเป็นผู้สื่อข่าวและนักปราชญ์จนถึงปี 1979 ผลงานด้านวรรณกรรม คือ Sajak และเรื่องสั้น

Jawawi Haji Ahmad

ท่านเคยผ่านการทำหน้าที่สำคัญๆ มากมายและปัจจุบันท่านเป็นนักประชาสัมพันธ์ อยู่ที่ DBP มีผลงานด้านวรรณกรรม คือ Sajak เรื่องสั้น และการวิจารณ์วรรณกรรม ผลงานการเขียน Sajak ของท่าน เรื่อง Dari Simpang Jalan yang Berliku ได้รับรางวัลที่ 1 ในการแข่งขันเขียน Sajak ของ Jubli Perak วิทยาลัยครูสุดตันฮัสซะนัลโบลเกียห์ เมือง มาดง

K. Manis (Moksın bin Haji Kamis)

ท่านเป็นคน Kampung Tanjung Maya , Tutong เกิดเมื่อปี 1937 ปัจจุบันท่านเป็นครูอยู่ที่โรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งที่ Tutong ผลงานของท่านคือ เรื่องสั้น “sajak” และการวิจารณ์วรรณกรรม ส่วน Sajak ทั้งหมดของท่านบรรจุอยู่ในรวม Sajak Pakatan และ Puisi Hidayat II

M.I. Mas (Pengiran Mahmud bin Pengiran damit)

ปัจจุบันท่านเป็น ผศ. อยู่ที่วิทยาลัยครูสาธาณัลโบเกียส , ฆาดง ท่านเริ่มงานเขียนตั้งแต่ปี 1961 มีผลงานเขียน Sajak เรื่องสั้นและการวิจารณ์วรรณกรรม มี Sajak บรรจุรวมอยู่ในรวม Sajak Deru (1967) และ Pakatun และรวม Sajak ของท่านเองเรื่อง Ombak Memukul Pantai (Stensilan)

Noorhaimen (Alimin bin Haji Lumapas Hamid)

ท่านเป็นคน Kampung Lumapas เกิดเมื่อปี 1951 จบการศึกษาจากวิทยาลัยปาตุกาเสรี เบกาวัน สุลต่านมีผลงานด้านวรรณกรรมประเภท “puisi” เรื่องสั้น และวิจารณ์วรรณกรรม Sajak เรื่อง Masjid ได้รับรางวัลชมเชยในการแข่งขันเขียน Sajak ของ Pejabat Hal Ehwal Agama ปี 1982 รวม “puisi” เด็กของท่านเรื่อง “ Lompat Belalang Terbang Belalang และรวม Sajak เรื่อง Mata ก็ได้รับรางวัลชมเชยในปีเดียวกัน ปัจจุบันท่านได้ทำหน้าที่อยู่ที่ DBP

Noorilham (Muhammad bin Abd. Latif)

หลังจากท่านสำเร็จการศึกษาที่วิทยาลัยครูมลาญบรูไน ก็มีความพยายามที่จะเขียน Sajak และเรื่องสั้น ท่านเขียนหนังสือเรื่อง Sejarah kesusasteraan Melayu Brunei ปี 1980 และมีผลงานเขียน Sajak บรรจุอยู่ในหน้าหนังสือรวม Sajak Deru, Pakatan, Lagu Hari Depan และ Puisi Nusantara ส่วนรวมเรื่อง “Empat Catatan ได้รับรางวัลชมเชยในการเขียน sajak ของ DBP ปี 1982 ท่านเคยเป็นนักประพันธ์อาวุโสอยู่ที่ DBP และต่อมาก็ได้ย้ายไปอยู่ที่ศูนย์ประวัติศาสตร์ในตำแหน่งเดิม

Noor Islam (Pehin Khatib Haji Ahmad Bin Abd . Rasak)

ท่านมีผลงานด้านวรรณกรรมเกี่ยวกับเรื่องสั้น ,ละคร, Sajak, และเขียนบทความศาสนาซึ่งตีพิมพ์ลงในวารสาร และยังเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการเป็นครูสอนศาสนา, บรรณารักษ์ และผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ในการให้ความเข้าใจเรื่องศาสนา

Norsiah M.S. (Mohd Shahree bin Pehin Orang Kaya Jurulatin Adat Istiadat Diraja Awang Haji Mohd Hussain)

ท่านเป็นชาว Kampung Sungai Kedayaan “A” ปัจจุบันเป็นผู้ตรวจสอบผลงานอาวุโสที่ DBP มีผลงานการเขียนด้าน Sajak , เรื่องสั้น, ละคร, เขียนบทความเกี่ยวกับวัฒนธรรมและการวิจารณ์ Sajak ผลงาน Sajak ของบรรจุอยู่ในรวม Sajak เรื่อง Paktan, Lagu Hari Depan และ Puisi-Puisi Nusantara

Pengiran H. J. Muhammad Abd. Rahman หรือ Pengiran Haji Muhammad bin Pengiran Haji Abd. Rahman และเป็นที่รู้จักกันในชื่อ Zairis MS.

ท่านเป็นชาว Temburong เกิดในปี 1948 เคยศึกษาในบรูไน , สิงคโปร์ และมาเลเซีย ตะวันตก ก่อนไปอียิปต์ ท่านมีความสามารถในการเขียน Sajak จนกระทั่งปัจจุบันมีผลงาน sajak ของท่านมากกว่า 100 บท sajak ของท่านบรรจุอยู่ในรวม Puisi Hidayat ,Puisi Hidayat II , Pakatan, Han in dan Esok, Pancaran Sajak, Kuala Lumpur และ Lapan di Pantai (stensilan) รวม Sajak ของท่านเรื่อง “ Tarah air”ได้รับรางวัลที่ 2 ในการแข่งขันเขียน Sajak ของ DBP ปี 1982

Rahim MS. (Ibrahim bin Haji Muhammad)

เป็นผู้ที่มีความสามารถมากคนหนึ่ง ท่านเคยเป็นอาจารย์สอนอยู่ในวิทยาลัยครูมลายู บรูไน และมีผลงานการเขียนด้านการเขียนบทความ Sajak เรื่องสั้น เป็นนักวิจารณ์ และเป็น ผู้สื่อข่าวของหนังสือและวารสารในประเทศและต่างประเทศ ผลงานของท่านรวมอยู่ใน งานเขียนเรื่อง Pancaran Sajak , Pakatan, Hidup Ibarat Surgei, Puisi Hidayat II, Puisi Puisi Nusantara และ Si Putih (รวมเรื่องสั้นเด็ก) ปัจจุบันท่านทำงานอยู่ที่สำนักงานโทรทัศน์เพื่อ การศึกษา RTB.

Shawal Lain (Pehin Orang Kaya Ratna Diraja Dato Seri Utama Haji Mihd Lain bin Haji Serudin)

ท่านเป็นชาว 'Kampung Lurong Sikuna' เกิดในปี 1936 ท่านเป็นผู้ที่มีความสามารถและประสบการณ์การทำงานมากมาย ปัจจุบันท่านเป็นผู้นำทางศาสนาและมีหน้าที่ทางราชการในลำดับการเป็นผู้นำ ท่านมีผลงานด้านวรรณกรรมที่เป็น 'Sajak' , เรื่องสั้น, การแสดงละครวิทยุ, เขียนบทความทางวรรณกรรมและวัฒนธรรม, เป็นนักประพันธ์เพลงและตอบคำถามศาสนา ท่านยังเป็นผู้ที่มีผลงานการเขียนหนังสือเรียนศาสนา และหนังสือเด็ก ๆ ที่ให้การอธิบายเกี่ยวกับศาสนาไว้หลายเล่ม

Yahya M.S. (Pehin Tuan Imam Dato Seri Setia Haji Yahya bin Haji Ibrahim)

ท่านมีนามแฝงว่า 'Madah Setria' และ 'Yusra Hariry' มีผลงานเขียน 'Sajak' ตั้งแต่ปี 1950 เช่น รวม 'Sajak' 'Warna Menggugat Zaman' ปี 1986 และงานเขียนที่รวมอยู่ใน 'Puisi Hidayat , Huisi Hidayat II, Pakatan, Sajak-sajak Darussalam, Puisi-Puisi Nusantara, Perempuan' และท่านแปลนวนิยายอาหรับ 1 เล่ม เป็นภาษามลายู ปัจจุบันท่านเป็นหัวหน้าผู้พิพากษาด้านศาสนา

Yara Halim (Pergiran Setia Negara Pengiran Haji Mohd Yusot bin Pengiran Haji Abd.Rahin)

ท่านเคยศึกษาในมลายา อังกฤษ และญี่ปุ่น เคยเป็นครู เลขานุการทางราชการและเป็นรัฐมนตรี ท่านมีผลงานด้านการเขียน 'Sajak' และแต่งหนังสือ รวม 'Sajak' ของท่านคือเรื่อง 'Sekayu Tiga Bongri (1965) และ 'Sajak' อื่น ๆ รวมอยู่ใน 'Puisi Hidayat, Puisi Hidayat II, Pakatan และ Puisi-Puisi Nusantara ท่านแต่งหนังสือเรื่อง Pergiran Bendahora Menjadi Sultan (1951) และ 'Sejarah Brunei' ร่วมกับ 'Jamil Umar'

3. เรื่องสั้น

Issmat (Haji Samad bin Haji Jamahat)

ท่านจบการศึกษาจากวิทยาลัยครูชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น บอเกียห์ฆาดง มีผลงานด้านวรรณกรรมในสาขา 'Sajak', เรื่องสั้น, บทกวีและละคร

เรื่องสั้นของท่านอยู่ในรวมเรื่องสั้น 'Tali Kikik Tali Teraju และ Meniti Gugusan Rasa' เรื่องสั้น 'Bapa' และรวม 'Puisi' เด็ก ๆ 'Hijau Rintik-Rintik' ได้รับรางวัลชมเชยในการแข่งขันเขียนเรื่องสั้น และ 'puisi' เด็กของ DBP ปี 1982

ปัจจุบันท่านทำงานเป็นสมาชิกอยู่ใน ASTERAWANI

Muslim Burmat หรือ Haji Muslim bin Haji Burut)

ท่านมีผลงานเป็นรวมเรื่องสั้น 6 เล่ม เล่มสุดท้ายคือเรื่อง 'Pelarian' และมีนวนิยายอีก 2 เล่ม คือ 'Bersama Musim' และ 'Hadiah Sebuah Impian' ได้รับรางวัลที่ 2 ในการแข่งขันเขียนนวนิยายของ DBP (ไม่มีรางวัลที่ 1) และยังเขียนหนังสือเด็ก ๆ ประมาณ 15 เล่ม

Norsiah Abdul Gopar

เธอเกิดที่ Seria ปี 1952 จบการศึกษาในสาขา 'เคมี' จากประเทศอังกฤษ และมีผลงานด้านวรรณกรรมสาขาเรื่องสั้น , เรื่องสั้น 'Penantian' ได้รับรางวัลชมเชยในการแข่งขันเขียนเรื่องสั้นของ DBP ปี 1982

Rahim Dulani (Haji Ibrahim bin Haji Ghani)

ท่านจบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยมาลาซา สิงคโปร์ปี 1962 มีผลงานการเขียนเรื่องสั้นอยู่หลายเรื่อง บรรจุอยู่ในรวมเรื่องสั้น 'Bersama Rasa, Tali Kikik Tali Teraju และ Meniti Gugusan Rasa'

Rusman Ali (Muhammad Ali bin Haji Abd. Rahim)

ท่านเป็นชาว 'Kampung Lurong Dikuna' เกิดเมื่อปี 1947 มีผลงานการเขียนเรื่องสั้น การวิจารณ์และเขียนบทความ เรื่องสั้นของท่านบรรจุอยู่ในรวมเรื่องสั้น 'Bersama Rasa, Tali Kikik Tali Teraju และ Meniti Gugusan Rasa' ปัจจุบันท่านเป็นเจ้าหน้าที่ทางภาษาอยู่ที่ DBP

4. นวนิยาย**นักเขียนนวนิยาย****Muslim Burmat หรือ Haji Muslim bin Haji Burut**

ท่านสำเร็จการศึกษาสาขาการศึกษาจากลอนดอน มีผลงานเขียนเรื่องสั้น 6 เล่ม เล่มสุดท้ายเรื่อง 'Pelarian' และเรื่องสั้นเรื่อง 'Hujan Hingga Ke Senja' ได้ที่ 2 ในการแข่งขันเขียนเรื่องสั้นของ DBP ปี 1982 (ไม่มีที่ 1) และมีนวนิยาย 2 เล่ม คือ 'Bersama Musim' และ 'Hadiah Sebuah Impian' ได้รับรางวัลที่ 2 ในการแข่งขันเขียนนวนิยายของ DBP ปี 1982 (ไม่มีที่ 1) และท่านได้เขียนหนังสืออ่านของเด็ก ๆ ประมาณ 15 เล่ม

Salleh ABD. Latiff หรือ Mohd , Salleh bin Abd. Latiff

ท่านมีผลงานการเขียนมากมาย มีผลงานด้านเรื่องสั้น, ละครเวทีและวิทยุ, วิจารณ์วรรณกรรมและนวนิยาย นวนิยายของท่านเรื่อง 'Garis Cerah di Ufuk Senja, Gegaran Se Musim และ Meniti Hasrat' และเรื่องสั้นในรวมเรื่องสั้น 'Bahana Rasa, Meniti Gugusan และ Tali Kikik Tali Teraju' และท่านยังได้เขียนบทละครเวที เรื่อง 'Igau, Sampai ke Mara' ได้รับรางวัลชมเชยในการแข่งขันเขียนบทละครเวทีของ DBP ปี 1982

---

5. ละครเวที

Haji Abd. Rahman Yusof

ท่านสำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครุมาลายูบรูไน ปี 1974 และต่อที่มหาวิทยาลัยมาลาชา และมหาวิทยาลัยไซน์มาเลเซีย ปีนัง ปัจจุบันท่านเป็นนักประพันธ์อาวุโส และมีผลงานการประพันธ์สาขา เรื่องสั้น 'Sajak', บทความ ละครและกระจายเสียงไปสู่ในประเทศและต่างประเทศ

เรื่องสั้น 'Darah Daging' ได้รับรางวัลชมเชยในการแข่งขันเขียนเรื่องสั้นของ DBP ปี 1982

Haji Abdul Saman Kahar

ท่านเกิดที่ 'Kampung Lurong Sikuna' ปี 1943 จบการศึกษาจาก อีิปต์ M.A. สาขา กฎหมายอิสลาม และเคยทำงานเกี่ยวกับตำแหน่งทางศาสนา และราชการ ปัจจุบันท่านเป็นผู้ช่วยผู้จัดการที่ DBP มีผลงานทางวรรณกรรมสาขา 'Sajak, เรื่องสั้น, ละครเวทีและวิทยุ และเขียนบทความ และท่านเคยเขียนบทภาพยนตร์อีกด้วย

Mahmud Haji Bakyr

ท่านเกิดที่ 'Kampung Pekilong Muara, Kampung Kir' ปี 1939 ท่านเคยศึกษาใน มลายูและอังกฤษ และเคยเป็นผู้จัดการที่ DBP บรูไน มีผลงานทางวรรณกรรมสาขา 'Sajak, เรื่องสั้น, ละครเวทีและวิทยุ และเรื่องสั้นที่กระจายเสียงทางวิทยุบรูไนของท่านก็เป็นที่พักปิด อยู่นานหลายปี